ASIANTUNTIJALAUSUNTO
HE 28/2018 vp
Kuuleminen 30.5.2018

Elintarviketurvallisuusvirasto
Elintarviketurvallisuusosasto

Pvm/Datum/Date
29.5.2018

Dnro/Dnr/DNo
Evira/2965/0004/2018

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle säteilylaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi HE 28/2018 vp

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Elintarviketurvallisuusvirasto Eviralta (jäljempänä Evira) asiantuntijalausunnon otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä. Evira toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Eviran näkökulmasta elintarvikeketjun valvontaviranomaisten rooli ja tehtävänjako sekä säteilyvaaratilanteissa että säteilyvaaratilanteiden jälkeen vallitsevissa altistustilanteissa ovat erityisen tärkeitä. Hallituksen esityksessä on hyvin otettu huomioon elintarvike- ja rehulain mukainen tehtävänjako eri viranomaisten välillä toteamalla, että tässä laissa tarkoitetut muut viranomaiset noudattavat valvonnassa oman toimialansa asianomaisia lakeja.

Evira haluaa kiinnittää valiokunnan huomiota tässä yhteydessä siihen, että säteilyvaaratilanteiden ohella elintarvikeketjun viranomaisten rooli on merkittävä myös säteilyvaaratilanteen jälkeen, jolloin on tarve varmistua siitä, ettei säteily aiheuta vaaraa elintarvikkeiden tai rehujen välityksellä. Hallituksen esityksessä on käsitelty melko niukasti säteilyvaaratilanteen edellyttämää viranomaisvalvontaa, joka kohdistuu suomalaiseen elintarviketuotantoon. Säteilyvaaratilanteen kansalliselle elintarviketuotannolle aiheuttamat poikkeusolot voivat olla monen tyyppisiä ja niiden laajuus ja kesto vaikuttavat monella tavalla yhteiskunnan toimintaan.

Esimerkiksi avomaan kasvien, tuotantoeläinten tai niille tarkoitetun rehun altistuminen säteilylle edellyttää erilaisia viranomaistoimenpiteitä ja laajojenkin raaka-ainemäärien hävittämisen organisoimista viranomaisvalvonnassa. Ihmisten evakuointitoimet voivat johtaa yrityksiin siirtää myös tuotantoeläimiä evakuointialueilta muualle. Suojaustoimenpiteiden onnistumisen valvonta voi olla monin tavoin haasteellista ja näiden lisäksi pitää melko pitkään arvioida eri elintarvikeketjun tuotteiden ja raaka-aineiden kelpaavuutta ja tarvetta antaa niille erilaisia myynti- ja käyttöönottokieltoja. Elintarvikeketjun viranomaisten suorittama valvonta säteilyvaaratilanteissa ja niitä seuraavissa altistustilanteissa on siten paljon muutakin päätöksentekoa edellyttävää viranomaistoimintaa kuin ainoastaan radioaktiivisuusmittausten tekemistä. Viranomaisten tehtävänä on myös purkaa kieltoja ja rajoituksia siinä vaiheessa, kun näin voidaan tehdä.

Säteilyvaaratilanteissa ja niitä seuraavissa altistustilanteissa tärkeässä roolissa on myös kansallinen kapasiteetti tehdä riittävästi radioaktiivisuusmittauksia. Sisäministeriön asettama Kansallinen mittausstrategiatyöryhmä tekee parhaillaan selvitystä mittaustarpeiden, mittausosaamisen, tämän osaamisen kehittämisen ja mittauskapasiteetin tarpeista. Työryhmän loppuraportin valmistumisen jälkeen on huolehdittava sii-

Elintarviketurvallisuusvirasto
Elintarviketurvallisuusosasto

Pvm/Datum/Date
29.5.2018

Dnro/Dnr/DNo
Evira/2965/0004/2018

tä, että strategian edellyttämä riittävä laboratoriokapasiteetti ja muu osaaminen on olemassa säteilyvaaratilanteiden ja säteilyvaaratilanteiden jälkeisisten altistustilanteiden hoitamiseksi.

Hanna Brotherus
Lakimies